

SVENLJUNGA
KOMMUN

Arbetsmaterial

riktlinje

för anhörigstöd

.....
Beslutat av: Socialnämnden

Beslutandedatum: 2016-12-14 § 158

Ansvarig: Anhörigstödet

Revideras: Vid behov

Följas upp: Årligen

Innehållsförteckning

Inledning.....	3
Allmänt om anhörigstöd	4
Begreppsförklaring.....	5
Vad är stöd till anhöriga?	5
Syfte med anhörigstöd	6
Målsättning för anhörigstödet i Svenljunga kommun	7
Referenslista.....	8
Bilaga.....	9
Anhörigrådgivarens ansvar/arbetsuppgifter:	9

Inledning

Dessa riktlinjer är fastställda av Socialnämnden Svenljunga kommun. Syftet med riktlinjerna är att de ska fungera vägledande i arbetet med anhörigstöd och vara till hjälp för att uppfylla kommunens skyldighet att erbjuda stöd till anhöriga i enlighet med 5 Kap 10 § Socialtjänstlagen:

”Socialnämnden ska erbjuda stöd för att underlätta för de personer som vårdar en närstående som är långvarigt sjuk eller äldre eller som stödjer en närstående som har funktionshinder.”

Allmänt om anhörigstöd

Genom en större betoning på vård i hemmet kan man anta att frågan om att bistå som hjälpare till någon i en nära relation kommer att beröra allt fler i vårt samhälle. För många är det naturligt att välja att ge stöd efter bästa förmåga när en situation väl uppkommit där hjälpen behövs. Beroende på omfattning och innehåll i den hjälpinsats som är aktuell påverkas också livsvillkoren på den hjälpande parten.

Den vård och omsorg och det stöd som anhöriga utför kan bestå av alltifrån socialt stöd, tillsyn och praktisk hjälp med hushållssysslor till omfattande insatser med personlig omvårdnad och uppgifter av sjukvårdskaraktär (proposition 2008/09:82).

Nästan var femte person i vuxen ålder ger regelbunden omsorg till närstående. Omsorgsgivande är vanligt i alla åldrar men förekommer mest i åldersgruppen 45-64 år. De anhöriga som ger mycket omfattande omsorg löper en stor risk att få en sämre livskvalitet (Socialstyrelsen, Anhöriga som ger omsorg till närstående). Hälsa, fritid, arbetsliv och ekonomi kan påverkas negativt (RIR 2014:9). Den offentliga vården och omsorgen måste därför uppmärksamma omsorgsgivarnas situation i ett tidigt skede och aktivt erbjuda stöd och hjälp (Socialstyrelsen, Anhöriga som ger omsorg till närstående).

Kommunens skyldighet att erbjuda stöd är **inte** kopplat till att man vårdar eller stödjer en person med viss sjukdom eller diagnos, viss ålder eller typ av funktionsnedsättning. Det kan handla om anhöriga till personer med missbruks- och beroendeproblem, till personer som har fysiska eller psykiska funktionsnedsättningar eller vuxna barn till äldre som behöver hjälp. Den anhöriga avgör själv om hon eller han anser att lagen gäller sin situation (Socialstyrelsen, Stöd till anhöriga, 2012).

Barn omfattas inte av bestämmelsen i 5 kap. 10 §. Barn under 18 år har inget formellt eller juridiskt ansvar för syskon eller föräldrar och kan därför inte falla in under bestämmelsen i 5 kap. 10 § Sol. Det förekommer ändå att barn under 18 år ger omfattande hjälp och stöd till föräldrar eller syskon. Dessa barn behöver någon form av stöd. Det är dock inte 5 kap. 10 § Sol som reglerar detta. I sådana fall är det insatser inom ramen för bestämmelsen i 5 kap. 1 § Sol som socialnämnden måste överväga. Hälso- och sjukvården har ett ansvar enligt hälso- och sjukvårdslagen 2g, HSL, att informera och erbjuda stöd till barn vars föräldrar drabbats av svåra fysiska och psykiska sjukdomar eller skador, som är missbrukare av alkohol eller annat beroendeframkallande medel eller som avlidit (Socialstyrelsen, Stöd till anhöriga 2013).

Bestämmelsen i 5 kap. 10 § Sol omfattar socialtjänstens hela verksamhet. Var och en inom socialtjänsten har ett ansvar när det gäller stöd till anhöriga och att skapa "anhörigvänliga" verksamheter. Ansvarets innehåll ser olika ut på olika nivåer i organisationen. Alla som möter anhöriga i sitt dagliga arbete har ansvar att uppmärksamma dem, att se deras behov och att ge stöd (Socialstyrelsen, Stöd till anhöriga 2013).

Begreppsförklaring

Anhörig- den som erbjuder sitt stöd till en närstående benämns som anhörig. Men anhörig menas någon som antar en funktion som anhörig, det behöver inte vara en familjemedlem eller släkting, även om det oftast är det.

Närstående- den som är långvarig sjuk, äldre eller har funktionshinder och därför behöver stöd och vård.

Vad är stöd till anhöriga?

Det bästa anhörigstödet är en god vård och omsorg för den närstående. Att den vård och omsorg som ges till den närstående är individuellt anpassad, av god kvalitet tillför något positivt både för den anhörige och för den närstående (Johansson 2007).

Anhörigstödet ska vara flexibelt och lättillgängligt samt erbjudas i rätt tid. Att som anhörig bli sedd, lyssnad på och delaktig samt att få information, kunskap och psykologiskt stöd är också viktigt. I anhörigstödet är även möjlighet till avlösning och hälsofrämjande insatser betydelsefylla (Johansson, 2007). Regeringen anser att stöd till de personer som vårdar eller stödjer närstående måste kännetecknas av individualisering, flexibilitet och kvalitet (proposition 2008/09:82).

Det är viktigt att socialtjänstens olika verksamheter samverkar med anhöriga. Anhörigas synpunkter bör beaktas vid behovsbedömning och vid utförandet av insatserna. Det är alltså viktigt att lyssna både till vårdtagarens och anhörigas behov och önskemål vid bedömningen av en insats så att den, förutom att tillgodose vårdtagarens behov, också innebär en lättnad för den anhöriga (Socialstyrelsen, Meddelandeblad 2010).

Syfte med anhörigstöd

Syftet med att stödja anhöriga är framför allt att minska deras fysiska och psykiska belastning. Den anhöriga kan genom anhörigstöd få en förbättrad livssituation samtidigt som risken för ohälsa kan minskas. Anhörigstödet är en förebyggande verksamhet som genom personliga lösningar ska medverka till en ökad livskvalitet för både den som vårdar (anhörig) och den som vårdas (närstående). Genom att utarbeta riktlinjer för anhörigstödet ska det framtida arbetet med att stödja och underlätta för anhöriga tydliggöras och kvalitetssäkras.

Ett väl fungerande stöd till de personer som vårdar eller stödjer närstående kan leda till minskat behov av vård och omsorgsinsatser och minskat utnyttjande av akutsjukvård genom att anhöriga orkar vårda och stödja en närstående under en längre tid än man annars skulle ha gjort. Om den anhörige som vårdar eller stödjer erbjuds stöd kan mer kostsamma insatser skjutas upp och kanske till och med helt undvikas (proposition 2008/09:82).

Målsättning för anhörigstödet i Svenljunga kommun

Kommunen behöver ha ett offensivt, uppsökande och erbjudande arbetsätt för att fånga anhörigas behov av stöd och hjälp. I detta ingår också att varar lyhörd hur stödet fungerar och vad som behöver kompletteras för att nå upp till en god standard.

Regeringen anser att ett ökat samarbete mellan hälso- och sjukvården och kommunen krävs för att kommunerna ska få kännedom om anhöriga till vårdtagare som inte får kommunala insatser (proposition 2008/09:82).

- Anhöriga ska kännas sig sedda, lyssnade på och delaktiga.
- Anhörigstödet i kommunen ska vara flexibelt, individuellt anpassat och av god kvalitet.
- Anhörigstödet ska arbeta för att utveckla/upprätthålla en anhörigvänlig socialförvaltning. All personal inom verkställighet, myndighetsutövning samt hälso- och sjukvård ska arbeta i en anhörigvänlig anda.
- Att arbetet med att stödja anhöriga integreras i socialtjänstens olika verksamheter för att kunna erbjuda ett lättillgängligt och flexibelt anhörigstöd samt för att undvika att någon anhörig hamnar "mellan stolarna".
- Att de personer som i olika yrkesroller träffar anhöriga och de personer som arbetar specifikt med anhörigstöd utvecklar samarbetsformer är därför nödvändigt.
- Att nå anhöriga i ett tidigt skede för att synliggöra deras situation och därmed förebygga ohälsa.
- Erbjudna och besluta om stödjande insatserna såsom stimulansbidrag och fri avlösning i hemmet
- Ambitionen ska vara att kontakten med anhörigstödet kan leda till en minskad belastning för såväl den anhörige som den närstående och därmed minska risken för eventuellt våld i nära relationer.
- Barn som anhöriga ska uppmärksammas och synliggöras.

Referenslista

Regeringspropositionen 2008/09:82 Stöd till personer som vårdar eller stödjer närstående.

Socialstyrelsen Stöd till anhöriga 2012 (artikel nr. 2012-3-7)

Socialstyrelsen Stöd till anhöriga 2013- vägledning till kommunerna för tillämpning av 5 kap. 10§ socialtjänstlagen (artikel nr 2013-3-2)

Socialstyrelsen Meddelandeblad november 2009 – Stöd till anhöriga ställer krav på strategi

Socialstyrelsen Anhöriga som ger omsorg till närstående 2012 – omfattning och konsekvenser (artikel nr 2012-8-15)

Riksrevisionen Stödet till Anhöriga omsorgsgivare RIR 2014:9

Johansson, L Anhörig – Omsorg och stöd 2007

Socialstyrelsen Meddelandeblad april 2010 Stöd till anhöriga i form av service eller behovsprövad insats – handläggning och dokumentation.

Socialstyrelsen Meddelandeblad juli 2009 Socialstyrelsens stöd till personer som vårdar eller stödjer närstående

Bilaga

Anhörigrådgivarens ansvar/arbetsuppgifter:

- Samordna och utveckla anhörigstödet i Svenljunga kommun.
- Vara den tjänsteman i kommunen som har aktuella kunskaper i anhörigstöd.
- Vara den tjänsteman i kommunen som anhöriga kan vända sig till för att få råd och stöd och personligt riktad information anpassad till den situation den anhöriga befinner sig i.
- Arbeta fram och förankra lokala skriftliga rutiner i enlighet med anhörigstödet riktlinjer.
- Bistå med att ta fram informationsmaterial. Erbjuder ett aktuellt informationsmaterial.
- Arbeta aktivt för att enskilda personer, allmänhet och andra vårdgivare informeras om det anhörigstöd som finns inom kommunens socialtjänst.
- Arbeta aktivt för att anställda inom socialtjänsten skall ha kunskap om anhörigstöd och samarbeta med verksamheterna inom socialförvaltningen när det gäller anhörigstödsområdet.
- Stimulera till att hela socialförvaltningens personal arbetar med en anhörigvänlig vård och omsorg och en anhörigstödande kultur.
- Arbeta aktivt med insatser som ökar känslan för trygghet hos anhöriga.
- Arbeta aktivt med att göra de stödande insatserna stimulationsbidrag och fri avlösning i hemmet upp till 10 timmar, kända.
- Regelbundet utvärdera anhörigas upplevelse av stödet till anhöriga
- Arbeta aktivt för att identifiera nya (för kommunen okända) anhöriga och att komma i kontakt med anhöriga i ett tidigt skede.
- Samarbeta med andra kommuners anhörigstöd.
- Samarbeta med andra huvudmän i anhörigstödsfrågor.
- Slussfunktion för barn som anhöriga för bedömning om bistånd enligt Sol och hänvisning till hälso- och sjukvården samt till olika nätverk.